

ları içinde sayılmışlardır (bk. İbn Habîb, *el-Münemmak*, s. 249). Bedir ve Uhud gazvelerinde müşriklerin safında yer aldı. Uhud Gazvesi'nden hemen sonra müslüman oldu. Birkaç ay sonra Necid'e gönderilen kırk kişilik irşad heyeti içinde o da bulunuyordu (Safer 4/Temmuz 625). Heyet Bi'rîmaüne'de pusuya düşürüldüğü sırada binek hayvanlarını otlattığı için katliamdan kurtuldu. Ancak daha sonra esir alındı ve baskını düzenleyen Âmir b. Tufeyl tarafından annesinin köle âzadı adağına karşılık olarak serbest bırakıldı. Amr, olayı Hz. Peygamber'e haber vermek için Medine'ye doğru yola çıktı. Âmir b. Tufeyl'in mensup olduğu Benî Âmir kabilesinden yolda karşılaştığı iki kişiyi, Bi'rîmaüne şehidlerinin intikamını almak için gece uyurlarken öldürdü. Ancak Amr bunların müslüman olup Hz. Peygamber'in himayesine girdiklerini bilmiyordu. Hz. Peygamber, himayesine aldığı iki müslümanın öldürülmesine son derecede üzüldü ve onların diyetlerini ailelerine gönderdi.

"Amr b. Ümeyye seriyyesi" diye bilinen diğer bir olayda ise Hz. Peygamber'e suikast düzenlemiş olan Ebû Süfyan'ı öldürmek ve Recî baskınından sonra Mekkeliler'ce çarşıya gerilen Hubeyb b. Adî'nin cesedini asıldığı yerden indirmek üzere, hicretin 4. yılında Cebbâr b. Sahr el-Ensârî (veya Seleme b. Eslem) ile birlikte Mekke'ye gönderildi. Mekkeliler onu tanıyıp peşine düşünce arkadaşıyla bir mağaraya saklandı. Ertesi gün şehre gizlice girip Hubeyb'in cesedini çarşıdan indirdi; karşısına çıkanlardan üçünü öldürdü. Mekkeliler bir casusu da esir alarak Medine'ye döndü. Hz. Peygamber yaptıklarını kendisinden öğrenince memnun oldu ve ona dua etti.

Amr b. Ümeyye, eskiden beri elçilik hizmetleriyle tanındığı için, hicretin 5. yılında Hendek Savaşı'ndan sonra Mekke'de çıkan kıtlıkta fakirlere dağıtılmak üzere Ebû Süfyan'a beş yüz dinar götürme görevini Hz. Peygamber ona verdi. Hicretin 7. yılı başında da iki mektubunu ve bazı hediyeleri Habeşistan kralına götürmekle onu görevlendirdi. Hz. Peygamber bu mektuplardan birinde Necâşî'yi İslâmiyet'e davet ediyor, diğerinde ise Ebû Süfyan'ın kızı Habeş muhacirlerinden Ümmü Habîbe ile nikâhının kılınmasını istiyordu. Müslümanlığı kabul eden Habeşistan kralı, parlak bir törenle Ümmü Habîbe'yi Hz. Peygamber'e nikâhladı. Yine Peygamber'in isteği üzerine Habeşistan'daki müslümanları iki

yelkenli gemi ile Amr'ın refakatinde Medine'ye gönderdi.

Amr Huneyn Gazvesi'ne, Tâif Muhasarası'na ve Tebük Seferi'ne katıldı. Hicretin 9. yılında Hâlid b. Velîd kumandasında Dûmetülcendel Emîri Ükeydir'e karşı gönderilen seriyyede yer aldı. Ükeydir'in esir alındığı haberini ve elde edilen ganimetleri Hz. Peygamber'e o ulaştırdı. Aynı yılın sonunda, Hz. Peygamber'in Müseylime'yi İslâm'a davet eden mektubunu Benî Hanîfe kabilesine götürdü ve onun cevabını getirdi.

Muâviye devrinde ömrünün son yıllarını geçirdiği Medine'nin Harrâtın mahallesindeki evinde vefat etti. Câhiliye devrinden beri cesareti, atılganlığı ve zekâsı ile tanınırdı. Hz. Peygamber'den rivayet ettiği yirmi hadis *Kütüb-i Sitt'e*'de yer almaktadır. Oğulları Ca'fer, Abdullah, Fazl ve diğer bazı kişiler kendisinden hadis rivayet etmiş, talebesi Şa'bî de ondan öğrendiği çeşitli bilgileri ve siyere dair haberleri nakletmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Vakîdî, *el-Megâzî*, II, 742-743; III, 925-926, 1026, 1058-1059; İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 224; II, 563; III, 185-186, 190, 277; IV, 359, 362, 607, 633-635; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 207-208, 258-259, 273; II, 93-94; III, 556; IV, 248-249; Halîfe b. Hayyât, *Târîh* (Zekkâr), s. 43, 74; İbn Habîb, *el-Muhabber* (nşr. Ilse Lichtenstadter), Haydarâbâd 1361/1942 — Beyrut, ts. (Dârü'l-Âfâkî'l-cedîde), s. 118, 119; a.mlf., *el-Münemmak* (nşr. Hurşid Ahmed), Beyrut 1405/1985, s. 249; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, IV, 307-308; Belâzûrî, *Ensâbü'l-esrâf*, I, 379-380, 438-439, 531; Taberî, *Târîh* (de Goeje), I, 1198, 1437-1441, 1443-1444, 1448, 1569; Serahsî, *Şerhu's-Siyer-i'l-kebir*, I (nşr. Selâhaddin el-Müneccid), Kahire 1971-72, s. 52, 97; a.mlf., *el-Mebsûât*, X, 92; İbn Seyyidünnâs, *Uyûnü'l-eşer*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Ma'rîfe), II, 112-113; Zehebi, *A'lâmü'n-nübelâ*, III, 179-181; Hamîdullah, *İslâm Peygamberi* (İstanbul 1980), I, 318, 331, 332, 468, 476-483, 626; II, 947, 1080-1081.

MUSTAFA FAYDA

AMR b. ZÜBEYR b. AVVÂM

(عمرو بن الزبير بن العوام)

Amr b. ez-Zübeyr b. el-Avvâm
el-Esedî el-Kureşî
(ö. 60/680)

Abdullah b. Zübeyr'in baba bir kardeşi ve Yezid b. Muâviye'nin ona karşı gönderdiği ordunun kumandanı.

Annesi, Ümmü Hâlid künyesiyle tanınan ve en son vefat eden sahâbilerden biri olan Erme bint Hâlid'dir. Kaynaklarda Amr'ın çocukluk ve gençlik dönemi-

ne dair bilgi yoktur. Son derece katı ve herkesin çekindiği bir kimse olduğu rivayet edilir. Kardeşi Abdullah'tan gördüğü iyiliklere rağmen ona düşmanca davranırdı. Halife Yezid'in Medine valisi Amr b. Saîd, iki kardeş arasındaki bu anlaşmazlıktan faydalanmayı düşünerek Amr b. Zübeyr'i Medine'ye şurta* tayin etti. Bu görevi sırasında Amr, kardeşi Abdullah'ın birçok taraftarını kırbaçlattı ve onlara çeşitli işkenceler yaptı. Daha sonra, Mekke haremine sığınarak halkın kendisine biat etmesini temine çalışan Abdullah'ın üzerine gönderilecek orduya kendi isteğiyle kumandan tayin edildi. Bu görevin ona doğrudan Yezid tarafından verildiği de rivayet edilmektedir. Ancak Amr'ın ordusu yenildi, kendisi de esir düştü. Bu defa Abdullah b. Zübeyr, kısas uygulayarak Amr'ın Medine'de kırbaçlattığı her bir şahsa karşılık Mekke'de onu kırbaçlattı. Amr bir müddet sonra atıldığı hapisanede öldü.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 185-186; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), V, 330, 343-347; İbnü'l-Esir, *el-Kâmil*, IV, 11, 18-19; Zehebi, *A'lâmü'n-nübelâ*, III, 472-473; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, VIII, 148-149; Fâsî, *el-İkdu's-semîn* (nşr. Fuâd Seyyid), Beyrut 1405-1406/1985-86, VI, 378-385.

AHMET ÖNKAL

AMRE

(bk. KUSAYRU AMRE).

AMRE bint ABDURRAHMAN

(عمرة بنت عبد الرحمن)

Amre bint Abdurrahmân b. Sa'd
b. Zürrâ el-Ensâriyye en-Neccâriyye
(ö. 106/724)

Hadis ve fıkıh sahalarında otorite olan kadın tâbiî.

Hz. Âişe'nin yanında yetişen ve onun hadislerini çok iyi bilen Amre, Ümmü Seleme, Hamne bint Cahş, Râfi' b. Hadîc gibi sahâbilerden de hadis rivayet etti. Bütün cerh ve ta'dîl* âlimlerince sika* ve hüccet* kabul edilen Amre, hadislerin toplanması maksadıyla Halife Ömer b. Abdülâzîz tarafından çıkarılan fermanda rivayetlerinin yazılması özellikle istenen tâbiîdir. Urve b. Zübeyr, kız kardeşinin oğlu Ebû Bekir b. Hazm, Abdullah b. Ebû Bekir, Zührî, Amr b. Dînâr, kendi oğlu Ebû'r-Ricâl Muhammad b. Abdurrahman ve torunları Amre'den hadis rivayet edenlerin başında gelirler.